

การดำเนินคดีแพ่งที่ เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา:
ศึกษาในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์

นายมนู รัตนาลิน

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-816-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016424

i 10308131

**THE PROCESS OF CIVIL CASES IN CONNECTION
WITH AN OFFENCE : IN CASE OF CRIME
CONCERNING DRIVING**

Mr. Manu Rattanasin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-816-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา:

ศึกษาในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์

เสนอโดย

นายมนู รัตนาสิน

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล)

.....
(ศาสตราจารย์ เริงธรรม ลัดพลี)

.....
(อาจารย์ วิชัย ตันติกลานันท์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มนู รัตนาลิน : การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา : "ศึกษาในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์
(THE PROCESS OF CIVIL CASES IN CONNECTION WITH AN OFFENCE : IN CASE OF CRIME
CONCERNED DRIVING) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 268 หน้า. ISBN 974-577-816-8

การกระทำความผิดอาญาบางอย่าง เช่น การกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ
ชื่อเสียง ทรัพย์สิน เหล่านี้อาจก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางแพ่งในฐานะละเมิดได้ ทำให้ออกจากผู้ได้รับ
ความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวจะสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดได้แล้ว
ยังสามารถเรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งได้อีกด้วย โดยการนำคดีดังกล่าวมาฟ้องเป็นคดีแพ่งที่
เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

วัตถุประสงค์ของการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา คือ เพื่อให้เกิดความสะดวก ประหยัด
เวลาและค่าใช้จ่ายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในชั้นศาล เพื่อให้ศาลได้พิจารณาพิพากษาคดี
อันเกิดจากการกระทำอันเดียวกันให้เสร็จสิ้นเสียในคราวเดียวกันทั้งในทางแพ่งและทางอาญา กับทั้งยัง
สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้เหมาะสมกับความหนัก เบาตามหลักฐานที่โจทก์-จำเลยนำ
มาสืบแสดงต่อศาล

บทบัญญัติ เรื่องการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามีประโยชน์และดำเนินไปอย่างสมวัตถุประสงค์
ประสงค์อย่างยิ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ แต่กลับพบข้อขัดข้อง ทำให้คดีเกิดความล่าช้า และค้าง
พิจารณาในศาลในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์ เนื่องจากลักษณะของความเสียหายในทางแพ่งในคดี
ความผิดที่เกิดจากรถยนต์มีลักษณะไม่แน่นอน เหมือนเช่นในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ นอกจากนั้นในทาง
ปฏิบัติยังนำบทบัญญัติ เรื่องการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามาใช้กับคดีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และ
ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาอีกด้วย ซึ่งเป็นข้อที่ควรได้รับการ
ศึกษาพิจารณา เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อธิบายหลักกฎหมาย และสรุป รวมทั้งเสนอแนะ เพื่อให้มีการนำบทบัญญัติ
ในเรื่องการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา
40-51 มาใช้กับคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา2532.....

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

Manu Rattanasin : The Process of Civil Cases in Connection with an Offence : In Case of Crime Concerning Driving. Consultant : Associate Professor Phaithun Khongsomboon, 268 pages, ISBN 974-577-816-8.

Certain criminal offenses, such as those concerning life, body, freedom, reputation and property, may give rise to liability for trespassing. Not only do they entitle persons damaged by them to instituting criminal proceedings to have the offenders punished, but they also entitle them to claiming indemnities in the civil aspect by processing such cases as civil cases connected with a criminal offense.

The objective of processing civil cases in connection with a criminal offense is to bring about convenience and to save time and money for all parties involved in legal proceedings at the court stage so that the court will be able to finish examining and judging both civil and criminal cases arising from the same offense simultaneously and also able to exercise discretion to determine indemnities suitable for severity based on the evidences brought by disputants to prove before the court.

The provisions on processing civil cases in connection with a criminal offense are useful and very fitly meet the objective in case of offenses concerning property, but on the contrary, some obstacles were found that delay and cause to be in arrears the processing of legal cases in case of offenses concerning driving because the character of damage in the civil aspect in case of offenses concerning driving is not so fixed as in case of offenses concerning property. In addition, in practice, the provisions on processing civil cases in connection with a criminal offense are strictly applied to such cases and not in consistence with the objective of processing civil cases in connection with a criminal crime, which is a point deserving being studied for solutions to the said obstacles.

This thesis explains the principles of law and offers conclusions as well as recommendations with a view to the provisions on processing civil cases in connection with a criminal offense according to the Criminal Procedure Code, Sections 40-51 being efficiently applied to cases of offenses concerning driving.

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งให้คำแนะนำและแนวคิดต่าง ๆ เป็นอย่างดี ท่านได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียนทั้งในด้านการศึกษา ค้นคว้า ทักษะการเขียน ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล ที่ท่านได้กรุณาให้แนวคิดและสนับสนุนโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ เรืองธรรม ลัดพลี ท่านอาจารย์วิชัย คันติกุลานันท์ และท่านรองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ กรุณาเป็นกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อมร อนุรุทธิกร และคุณอัจฉริยา อนุรุทธิกร ซึ่งเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและเสมือนพี่ชาย พี่สาว ของผู้เขียน ที่กรุณาให้การสนับสนุนผู้เขียนตลอดมา ทั้งด้านการศึกษาและหน้าที่การงาน อีกทั้งให้ข้อคิดทางกฎหมายที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณกฤษณา รัตนาลิน ที่ให้การสนับสนุนอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณพราม พรหมสุรินทร์ คุณธีระวัฒน์ ศิริพัฒนามงคล คุณศุภร พิษิตวงศ์เลิศ คุณปิติ ผลศักดิ์(นาถะภักติ) คุณเฉลิมพงศ์ ขันดี คุณจ่ารุญ พยาภิบาล ร้อยตำรวจเอกสุเมธ ลิขิตธนันท์ คุณอัญชลี ฉายสุวรรณ ที่ให้ความช่วยเหลือค้นข้อมูลด้านเอกสาร และคำพิพากษาฎีกา รวมทั้งเพื่อนร่วมสำนักกฎหมายอมร อนุรุทธิกรทุกท่าน และคุณรื่นฤดี วงษ์สารักษ์ ที่ช่วยในการจัดพิมพ์และพิสูจน์อักษรในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงจะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ผู้เขียนขอมอบให้กับบิดามารดาของผู้เขียนสถาบันการศึกษาแห่งนี้และบูรพาจารย์ทุก ๆ ท่าน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์และขอบ เขตของการวิจัย.....	4
3. ขอบ เขตของวิทยานิพนธ์.....	5
4. วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 แนวความคิด เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยที่ เกี่ยว เนื่องกับคดีอาญา.....	7
1. ประวัติความเป็นมาและแนวความคิดของการรวมคดี เพื่อพิจารณา.....	8
1.1 ข้อแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบทางแพ่งกับทางอาญา.....	8
1.1.1 ลักษณะความเสียหายและวัตถุประสงค์ของการฟ้องคดี.....	8
1.1.2 ลักษณะของการดำเนินคดี.....	12
1.2 ความมุ่งหมายและประโยชน์ของการรวมคดี เพื่อพิจารณา.....	15
1.2.1 ในคดีแพ่ง.....	15
1.2.2 ในคดีอาญา.....	18
1.2.3 ในคดีแพ่งที่ เกี่ยว เนื่องกับคดีอาญา.....	20
2. ลักษณะและขอบ เขตของคดีแพ่งที่ เกี่ยว เนื่องกับคดีอาญา.....	23
2.1 ความหมายของคดีแพ่งที่ เกี่ยว เนื่องกับคดีอาญา.....	23
2.2 ความเป็นมาของการดำเนินคดีแพ่งที่ เกี่ยว เนื่องกับคดีอาญา.....	32
2.2.1 การฟ้องคดีแพ่งที่ เกี่ยว เนื่องกับกฎหมายอาญา	
ความกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127.....	32

2.2.2	การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาปัจจุบัน.....	36
2.2.3	คดีอาญาสิ้นไหม.....	40
2.3	หลักเกณฑ์การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาปัจจุบัน.....	42
2.3.1	การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวข้องเนื่องคดีอาญา.....	42
2.3.2	อายุความ.....	43
2.3.3	การพิจารณา.....	45
2.3.4	การพิพากษา.....	45
2.3.5	การคืนทรัพย์สิน.....	46
2.3.6	ค่าฤชาธรรมเนียม.....	47
2.3.7	ผลของการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา.....	47
3.	หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในคดีความผิด ที่เกิดจากรถยนต์.....	51
3.1	ความรับผิดทางแพ่งในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์.....	52
3.1.1	หลักเกณฑ์ความรับผิดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420.....	52
3.1.2	หลักเกณฑ์ความรับผิดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437.....	59
3.1.3	ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด.....	65
3.2	ความรับผิดทางอาญาในกรณีความผิดที่เกิดจากรถยนต์.....	66
3.2.1	หลักเกณฑ์ความรับผิดตามพระราชบัญญัติการ จราจรทางบก พ.ศ. 2522.....	66
3.2.2	หลักเกณฑ์ความรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา.....	68
3.2.3	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักเกณฑ์ความรับผิดตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ และประมวลกฎหมายอาญา.....	69
3.3	การฟ้องคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์ เป็นคดีแพ่งที่ เกี่ยวข้องเนื่องคดีอาญา.....	77

บทที่ 3	หลักเกณฑ์การ เสนอคดีความผิดที่เกิดขึ้นภายหลังเป็นคดีแพ่งที่ เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาชั้นอุทธรณ์.....	81
1.	ผู้มีอำนาจฟ้อง.....	83
1.1	ผู้ที่ได้รับความเสียหายทางแพ่ง.....	83
1.2	การฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการ.....	104
1.3	ข้อสังเกตบางประการในการฟ้องคดีแพ่งที่ เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา.....	119
2.	ศาลที่มีอำนาจรับฟ้อง.....	127
2.1	ศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญา.....	127
2.2	ศาลซึ่งมีอำนาจชำระคดีแพ่ง.....	134
2.3	การฟ้องคดีแพ่งที่ เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาในศาลแขวง.....	135
3.	การทำคำฟ้องและคำให้การในคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	148
3.1	หลัก เกณฑ์ทั่วไปในการบรรยายฟ้องและการทำคำให้การ ในคดีส่วนอาญาและคดีส่วนแพ่ง.....	148
3.2	การบรรยายฟ้องและคำให้การในคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	149
3.2.1	กรณีโจทก์มีคำขอส่วนแพ่งรวมมาในคำฟ้องคดีอาญา.....	149
3.2.2	กรณีโจทก์มิได้มีคำขอส่วนแพ่งรวมมาในคำฟ้องคดีอาญา.....	152
4.	อายุความการฟ้องคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	155
4.1	อายุความฟ้องคดีส่วนอาญา.....	156
4.2	อายุความฟ้องคดีส่วนแพ่ง.....	157
4.3	หลัก เกณฑ์การนำอายุความทางอาญามาใช้ในทางแพ่ง.....	160
บทที่ 4	การพิจารณาและการทำคำพิพากษาในคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	177
1.	การพิจารณาคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	178
1.1	อำนาจในการพิจารณาคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากกรณี.....	178
1.1.1	การบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.....	178
1.1.2	การสั่งให้แยกคดีแพ่งออกจากคดีอาญา.....	180
1.1.3	การเรียกพยานหลักฐานมาสืบ เพิ่ม เติม.....	183
1.1.4	การพิพากษาคดีอาญาโดยไม่รอคดีแพ่ง.....	184

1.2	การกำหนดประเด็นข้อพิพาท.....	185
1.2.1	ประเด็นข้อพิพาทในคดีส่วนแบ่ง.....	185
1.2.2	ประเด็นข้อพิพาทในคดีส่วนอาญา.....	189
1.2.3	ประเด็นข้อพิพาทในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์.....	192
1.3	การกำหนดภาระการพิสูจน์.....	194
1.3.1	ภาระการพิสูจน์ในคดีส่วนแบ่ง.....	194
1.3.2	ภาระการพิสูจน์ในคดีส่วนอาญา.....	216
1.3.3	ภาระการพิสูจน์ในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์.....	222
1.4	มาตรฐานการพิสูจน์.....	225
2.	การทำคำพิพากษาในคดีความผิดที่เกิดจากรถยนต์.....	229
2.1	หลักการรับฟังข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา.....	230
2.2	หลักการบังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแห่ง.....	243
2.3	การคืนทรัพย์สินของกลางและการกำหนดราคาทรัพย์สินและค่าเสียหาย.....	243
บทที่ 5	บทสรุปและเสนอแนะ.....	246
	บรรณานุกรม.....	263
	ประวัติผู้เขียน.....	268